



İKV BİLGİ NOTU

AB-ABD ARASINDA VERİ GİZLİLİĞİ ANLAŞMASI

Sema Nur Yeni yıldız, İKV Uzman Yardımcısı

ABD Başkanı Joe Biden, ABAD'ın Temmuz 2020'de aldığı Schrems II kararının ardından ortaya çıkan transatlantik veri transferleri konusundaki yasal belirsizliği ele almayı amaçlayan, ABD Sinyal İstihbarat Faaliyetleri için Koruma Tedbirlerinin Artırılmasına İlişkin Başkanlık Kararnamesi'ni (*Executive Order*), 7 Ekim 2022 tarihinde yayımladı. Kararname, AB-ABD arasında güncellenmiş veri gizliliği çerçevesinin uygulanmasını, uluslararası ticarete fayda sağlayacak transatlantik veri akışlarının kolaylaştırılmasını ve kişisel veri gizliliğinin güçlendirilmesini amaçlıyor.

Bilindiği üzere Avusturya vatandaşı Schrems, 25 Haziran 2013 tarihinde, ABD'deki hukuk ve uygulamaların kişisel verilerinin kamu kuruluşlarının gözetleme faaliyetlerine karşı yeterli koruma sağlamadığı gerekçesiyle kişisel verilerinin *Facebook'tan* ABD'ye aktarılmasını engellemesi talebinde bulunmuştu. Bu taleple başlayan sürecin sonunda ABAD, 16 Temmuz 2020 tarihinde, "Schrems II" kararı olarak da adlandırılan kararında, ABD istihbarat teşkilatlarının AB'deki kişisel verilerin işlenmesi kurallarına uymadığı gerekçesiyle AB'den ABD'ye veri transferi yapılmasını sağlayan 2016/1250 Sayılı Gizlilik Kalkanı (*Privacy Shield*) kararını yürürlükten kaldırdığını açıkladı.

AB-ABD Arasında Yeni Veri Gizliliği Çerçevesi

Komasyon Başkanı von der Leyen ve ABD Başkanı Biden, 25 Mart 2022 tarihinde, transatlantik veri akışı üzerindeki yasal belirsizliği kaldırmak için AB-ABD arasında yeni bir Veri Gizliliği Çerçevesi üzerinde prensipte anlaşmaya vardıklarını duyurdu. Yeni çerçevenin, güvenli ve kişisel haklara saygılı transatlantik veri akışını teşvik ederken, ABAD'ın Schrems II kararında dile getirdiği endişeleri ele alması planlandı.

Başkanlık Kararnamesi ve AB-ABD Arasında Veri Gizliliği Anlaşması

25 Mart'taki anlaşmayı takiben taraflar, yeni çerçevenin ayrıntılarını kesinleştirmek ve yasal bir çerçeve oluşturmak için birlikte çalıştı. Karşılıklı çalışmaların sonucunda ortaya çıkan "ABD Sinyal İstihbarat Faaliyetleri için Koruma Tedbirlerinin Artırılmasına İlişkin Başkanlık Kararnamesi" hükümleri, Mart 2023'te ABD'de uygulanmaya başlayacak.

Yeni bir veri gizliliği çerçevesi sayılan Başkanlık Kararnamesi, AB'nin Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne (GDPR) ve AB'nin veri gizliliği yasalarına uygun olarak kişisel verilerin AB'den ABD'ye transferini kolaylaştırmayı amaçlıyor. Böylece, AB vatandaşlarının gayriresmî ABD gözetiminden korunması hedefleniyor. Kararname ayrıca AB vatandaşlarına, AB istihbarat teşkilatlarınca yasa dışı bir şekilde hedef alınmaları durumunda, yasal süreç başlatmalarının yolunu açıyor. Bu yasal süreçte ise Ulusal İstihbarat Direktörlüğünün ve bağımsız bir denetim mahkemesinin iki farklı inceleme yapması öngörülüyor.



AB için Sonraki Adım

Başkanlık Kararnamesi'nin yürürlüğe girmesinin ardından Avrupa Komisyonunun, taslak bir "yeterlilik kararı" nı ve kabul prosedürünü başlatması gerekiyor. Yeterlilik kararı, Avrupa Veri Koruma Kurulu'ndan ve Üye Devletlerin temsilcilerinden oluşacak komiteden çıkan onayla oluşturulması planlanıyor. Buna ek olarak, AP'nin de yeterlilik kararını inceleyip onay vermesi gerekiyor. Ardından, Komisyon, verilerin transatlantik akışı ile ilgili kabul prosedürünü başlatabilecek.